

Stó:lō Shxwélí Language Program

How the Chipmunk got its stripes Halq'eméylem qel¹

La í:mexyosem te spáth tlowáyel. "O te á'althe yeláwel híkw, yeláwel híkw kw'e sméyeth kw'els á:y, qesu mékw'stám ey el syóyes."

"Li ew the'ít kw'as.." xét'e "kw'as qéx kw'e mékw'stam el syóyes?" thétstem te sqw'éth'elh. "Li ew the'ít kw'as" xét'e "kw'as lóy se teléwe híkw, híkw í:ém swíyeqe?" xét'e te sqw'éth'elh. "Ew the'ít" xét'e te spáth "mékw'stám el skwóyxéthet wiyóth kw'els (e?) tháyt te mékw'stám". Osu thét te sqw'éth'elh: "Wa is iyólem kw'as thétstexw te syóqwem kw'es éwes mes pelékw wewáyeles?" xét'e, thétstem tútl'o. "Xwa tsel t'átal kw'els xtá tethá" xét'e te spáth, "qe cha iyólem kw'els t'át wáyeles" xét'e.

Osu kw'átsetes te spáth te syóqwem qesu thétstexwes "Ewe chexw méxw pelékw wewáyeles!" xét'estexwes. "Li chéxw kw'éts..." thét te spáth, "li chexw kw'étslexw te syóqwem ulh la sí:símethóxes ulh la tl'ékw'el láy... osu la se tl'ékw'el tloqáys," thétstexwes te sqw'éth'elh. Osu thét te sqw'éth'elh "li cha me pelékw te syóqwem wewáyeles?" xét'estexwes te spáth. Osu thét te spáth: "Kw'áy... Ewe mis pelékw te syóqwem wáyeles" xét'estxwes te sqw'éth'elh.

Ólmet yutl'ólem lí te thát. Thát o te swáyel. Osu, ólmetstes mes cha pelékw te syóqwem. Osu thét te sqw'éth'elh, "le cha pelékw wewáyeles te syóqwem", xét'e. Osu thét te spáth: "Ewe mis pelékw te syóqwem wewáyeles, tsel tl'xwéleq" xét'e tútl'o, thétstexwes te sqw'éth'elh.

Osu ó:met yutl'ólem, ólmetsel. Osu me xwe'í tethá te q'oyíts, o me ólmetsel. Osu tu ó:met yutl'ólem qe ulh xwe'í tethá te pípehó:m. Osu i tethá kw'es totí:lthets yutl'ólem, méwk kw'es ólmetsels, tl'os cha wat kw'e ye tl'xwéleq xét'estexwes tl'os te spáth qe we tl'os te sqw'éth'elh. Kwátsetest te smámelet yutl'ólem ulh me.. ulh me kwímel, kwímel te sle'ólwelh te smámelet. Chulh me tu pelékw te syóqwem. Osu thét te sqw'éth'elh "Ulh me pelékw te syóqwem, ulh me... mi pepelékw te syóqwem" xét'e tútl'o. Osu thétstexwes te sqw'éth'elh "Ewe mis pelékw" xét'e "te syóqwem tlowáyel!" O qesu the'ít me pelékw te syóqwem, i tethá kw'es ó:mets yutl'ólem.

Ó:met o te spáth, xéxeylh te sqwálewels. Osu xwoyíwel mékw' ye ew smémíyeth pelékw te syóqwem. Lóy o te spáth xéxeylh te sqwálewels. Mékw' ye ew li kw'e smémíyeth. Xwoyíwel yutl'ólem. Qe lóy o te spáth xéxeylh te sqwálewels. Osu

¹ This text was told by Ts'áts'elexwót, Dr. Elizabeth Herrling, based on picture prompts as a fluent Halq'eméylem text in 2007. Transcriptions were provided by Strang Burton and revised by Sonja Thoma.

thétstexwes te spáth "Me pelékw te syóqwem, me pelékw te syóqwem" xét'e te sqw'éth'elh. Tl'o yeláwew xwoyíwew te sqw'éth'elh. "Me pelékw" xét'e "Me pelékw te syóqwem!" Osu ts'tl'emétem, ts'tl'emétem te sqw'éth'elh te spáth, osu ímetem tútl'o. Osu thét te spáth "Ew me pelékw te syóqwem. O cha su hóys me pelékw tloqáys" xét'estexwes te sqw'éth'elh. Osu thét te spáth "O tsel su lép'exome" xét'estexwes te sqw'éth'elh. "We is iyólem kw'as xwálx ta' chálex qeyl tsels... olsu thétsthóme kw'els e xélh te sqwálewew kw'els e thétsthóme" thétstexwes te spáth. Osu xwálxes te chálexs te spáth. Tu axwíl o kw'ses xwálxes. Osu la tl'íw te sqw'éth'elh. Le xwemxálem. Osu íxetem, íxetem tútl'o. Osu le xwa me pelékw te tsq'éyx qas te p'éq' li te éqwelets. Osu chélem o tútl'o te spáth, chélemléxwes tútl'o. Qesu ew qelát o kwútes la te éqwelets. O la áyelomet tútl'o sqw'éth'elh os ew chélem o te, chélem te spáth, qe sew qelát o xéyp'etem i te éqwelets. Osu la áyelomet te sqw'éth'elh qesu... os ew qelát o la xéyp'etem... te spáth qesu la xwa, xwa lhíxw te sxéyxep' li te éqwelets. Osu le iyóqthet te sqw'éth'elh. Osu le xwa xexp'ítsel tloqáys. Iyóqthet te sqw'éth'elh. Osu mékw' látelh kw'es ew xwís te xexp'ítsel qesu t'ílems: "Me pelékw te syóqwem! Me pelékw te syóqwem!" xét'e. Osu thét te spáth "Qélstexw tsel tethá xexp'ítsel" xét'e te spáth. "mékw's wiyóth sew t'ít'elem" xét'e "me pelékw te syóqwem!"

